

Dober poznavatelj avstralijskih divjakov James Morril, ki je za mojega bivanja v severnej Avstraliji umrl v Port-Denisonu, zagovarjal je jako iskreno črne svoje drugove, mej katerimi je preživel skoro dvajset let kot jetnik. Krepko je branil divjake proti pritožbam, ki so se čedalje huje nanje vsipale. Videti pa je, da je sodba Morrilova bila enostranska, in je z osebnih nagibov v marsičem držal z bivšimi svojimi drugovi.

Squatterji govedarne, na katero so me pripeljali, niso šli za zločinci, ker so dobro vedeli, da je črna tolpa s strahu sedaj že daleč v lesovih. Tudi lastniki ovčarn in govedarn žive v neprestanem strahu pred domačini, kateri groze njihovemu imetju in življenju. Zato se neradi v prepire spuščajo, ker se boje, da bi njihove bojevitosti proti sebi še boljše ne podkurili. Ko sem se pocelil, začel sem premišljevati o tem, da bi pred kot pred dospel k zalivu karpentarskemu.

Ta čas sta bili blizu zaliva že dve naselbini na državne stroške ustanovljeni, enej se je reklo Carpentaria, enej Adamsbay. Tudi so napravili že več govedarn. To vse in znano prerokovanje prirodoznanca Clarka, da bode sever avstralijski kedaj bogat zlata, vleklo me je z nepremagljivo močjo dalje na sever. Pot sedaj ni bil več tako težaven, zakaj od tu se širijo skoro same ravnine, in je možno skoro vedno v ravnej črti potovati.

Stanovniki postaje, v katerej sem dobil zavetje in prijateljski sprejem, bili so sami že po dvakrat z vozom v Adamsbayu, in so mi dobro dopovedali, kodi vodi najkrajši pot, in kje se more voda dobiti. Tudi so me poučili, kako naj se obrnem na vzhodno stran, da potem brez težav pridem v naselbino in pristanišče Port-Denison, ako bi ne mogel nikakor več prodirati proti severu.

Pripravljal sem se ves vesel na pot. Poslednjega dne sem kupil od ovčarja staro puško in zalogo smodnika, nalil si nekoliko sekamine, da bi mogel mej potom kaj ustreliti. Tako orožen sem se poslovil od gostoljubne postaje.

187.

Burke. Nova drugova.

Mej potom nisem zadel ob nobeno posebno oviro. Prihajal sem pa često na mesta, na katerih so nedavno divjaki taborili, to sem spoznal s stopinj golih nog v pesku. Z divjaki samimi se nisem nikdar srečal. Po noči sem slišal vrlo pogosto od daleč njihovo petje, kričanje in brlizganje, ali gledal sem, da se ž njimi ne snidem. S potrebno hrano so me oskrbovali razni ptiči, ki sem jih mej potom strelal, zlasti neki ptič, ki je velik kot naš puran, in ga tu navadno „tirkels“ nazivajo. Teh ptičev je tu neizmerno mnogo.

Krajina, po katerej sem potoval, ni zanimiva. To so enolične ravnine, pokrite z bujnim grmovjem, po katerem se ziblje in mrgoli mnogo živalij, zlasti kač in razne druge čudne lezercine. Povsodi je vse živo tudi zelenih kosmatih gosenic, ki napravljajo hudo srbečino,

ako se jih dotakneš. Po vrhu pleše tu na milijone moskitov in drugih veš, ki potnika grozno mučijo. Tu pa tam ugledaš pojedina navršja, in po dolinah se nahaja zlato, ali povsodi v tako malej množini, da ni vredno se dela lotiti. Krajine te so še le malo let poznate, a vendar se sedaj že mnogo potuje po vseh straneh. Preiskali so jih še le v najnovejšem času.

Leta 1860 je odpravil guvernement viktorijski novo odpravo z glavnega mesta v ta namen, da prehodi Avstralijo po notranjih krajih z juga na sever do samega zaliva karpentarskega. V ta namen je dal guvernement pripeljati z vshodne Indije 24 kamel. S temi kamelami in z množino konj je odprava pod vodstvom Roberta Burkea nastopila nevarni pot. Vsem poprejnim odpravam je slaba pela; brzo so se povrnilo brez uspeha in grozno zdelane; nekatere so tudi izginile brez sledu. Odprava Burkeova pa je prva prodrla srečno skozi puste pokrajine notranje Avstralije, in je slednjič dospela k samemu zalivu karpentarskemu. Guvernement, dobivši novico o tem srečnem izidu, poslal je koj po morju parobrod v zaliv, da odpravo v Melbourne pripelje. Ali ponosni Burke ni šel na parobrod. Izročil je vse svoje spise in popise kapitanu ter izjavil, da se hoče tudi nazaj vrniti po suhem, da tako notranje kraje še boljše preišče. Zahteval je samo to, da mu z Melbourne druga odprava naproti pride do tako zvanega Coper-Creeka. Parobrod je odplul, a Burke s spremniki se je vračal po suhem.

Guvernement je res poslal novo odpravo, ki je smelega preiskovalca pri določenem mestu pričakovala. Ker pa Burke s spremniki ni prišel od nikoder, da si je določeni čas že davno potekel, in ker je po vrhu odpravi tudi zaloga že pohajala, bila je slednjič primorana zapustiti Cooper-Creek. Menila je, da se Burke morda v drugem smeru vrača.

Mej tem se je Burkeu in drugovom njegovem slabo godilo. Tresla jih je mrzlica, katera v severnih krajih avstralijskih strašno razsaja. Umrl je mož za možem, hrana je pošla, kamele in konji so se razkropili v pustinjah, ali pa so lakote in žeje pocepali, tako da je naposled od cele mnogoštevilne družbe prilezel na Cooper-Creek edini Burke s svojim drugom Kingom. To je bilo samo malo dnij po tem, ko je omenjena odprava to mesto bila zapustila.

(Dalje prih.)

Politične stvari.

Bombe v Trstu.

Minuli teden govorile so štirikrat bombe v avstrijskem Trstu. V soboto zadela je bomba učenca od vredništva „Adrije“, ki ne bode lahko odšel smrti in je v najboljšem slučaju za vedno zgubil eno oke.

To sicer sama na sebi ni tako dogodba, da bi načelniki naše vlade morali pričenjati vojsko, ako bi se

vprašanje vrtilo samo krog smrtne nevarnosti enega učenca zavolj enega razpoka v Trstu, toda govorica tržaških bomb ima vse večji pomen; razpoki bomb v Trstu pomenjajo spuščaje kužnega raka, ki razjeda že dolgo let život avstrijske države na jugu.

Ne segamo nazaj na leta pred 1848, 1859 in 1866, to so znane zgodovinske dogodbe, naglašamo pa, da je laško junaštvo od nekdanj z nekako privilegijo govorilo v zavratni govorici bomb ali pa strupa.

Ali oglejmo si zadnjih 26 let, tu nahajamo sicer teženje laških politikov v južnih Tirolah na združeno Italijo, akoravno njihovo narodnost varuje vlada kakor nemško v Trstu, izrekoma pa nahajamo poleg tega po vsem vredjeno in silovito veleizdajsko delovanje, ki meri izrekoma in brez ovinkov proti Avstriji.

Od kod ta prikazen?

Nikakoršne bistrumnosti ni treba, odgovoriti na to! prime se z roko, to vidi tudi slepec. To prihaja od tod, ker na Primorskem, izrekoma v Trstu in Istri, politično oblast imajo v rokah možje velikolaškega srca, kateri vedoma ali nevedoma delujejo za iridento, s tem varujejo z laškega prihajajoče zarotnike. Poglejmo si samo domovinstvo uradnikov, slug in stražnikov tržaškega magistrata, kateri posluje namesto c. kr. okrajnega glavarstva, oglejmo si nekoliko mestni odbor tržaški in njegove sklepe, ki se tičejo avstrijskega domoljubja in ne pozabimo, da je ta mestni odbor oblast, iz čegar rok magistratni uradniki in vsi drugi organi sprejemajo kruh in pa navodila za delovanje. Primerimo konečno samo memogrede delovanje poreškega škofa nasproti lahonstvu z onem, ki nam ga v čistem domoljubju kaže tirolski knezoškof Vallussi. Ako vsega tega ne preziramo, ne bomo se več čudili, da vidimo v Trstu v veseli rasti v krasnem cvetu, iridentovske bombe.

Le malo tednov je, od kar je iridenti neprijazna sapa pripihala s Tirolskega preko Dunaja z razpustom iridentovskega društva „Pro Patrija“. Koliki hrup zagnali so takrat laški in lahonski listi in sedaj v Trstu nadaljujejo svoje tihotapske in zavratne ugovore z bombami.

In ravno ker je večji del policijskega oblastva v rokah onega oblastva, kateremu so poveljniki znani in delujoči pristaši lahonske stranke v Trstu, policija ne pride na sled nobenemu hudodelniku.

Vlada vse to vidi, vlada sliši že dolgo let bombine zavratne klice iridente, ona ne more preslišati, kar sliši ves svet in vendar smo še danes prisiljeni zopet vprašati, kako dolgo še pustila bode vlada gospodariti na Primorskem nasprotnikom našega cesarja in naše države!

Naši dopisi.

Črnič pri Polhovemgradu dne 30. avgusta 1890. Kakor mnogokje drugod, tako je tudi pri nas razsajal dne 25. avgusta zvečer strašanski vihar. Podiral je po-

slopja, ter sadna in gojzdana drevesa. Otresel vse, še nezrelo sadje raz drevja, katero je še ostalo.

Tako je podrl v naši občini dva hleva in enajst kozolcev, kateri so bili z ovsem naloženi. Slamnate strehe je povsod več ali manj razdril. Ceni se škoda okrog 1500 gld., toraj silno mnogo za našo revno občino.

Letina je srednja tukaj. Naželi so veliko, namlatili pa srednje. Krompir jel je črneti. Ajda je prav majhna zaradi suše ostala. Koruza, katera že itak pri nas kasno dozori, je vihar polomil in podrl, da se bode težko dopolnila. Sadje, ki je kazalo, da bo prav dobro obrodilo, je sedaj skoro popolnoma otreseno. Jesen, kakor pri nas pravijo, bode slabo dala.

Iz Ljubljane. — Njegova dobra dela ga bodo spremljala k nebu. Ko smo povodom smrti nepozabljivega gospoda Fr. Kotnika pisali o njegovi veliki dobrodelnosti, nismo dvomili, da si bode pokojni tudi še daljne spomine svoje dobrodelnosti stavil, in to je res storil v svoji oporoki, v kateri razpolaga z izdatnim imetjem: Fr. Kotnik volil je namreč v bogim svoje občine 3000 gld., prostovoljni požarni brambi na Vrdu 500 gld., prostovoljni požarni brambi vrhniški 200 gld., olepšavnemu društvu vrhniškemu 500 gld., cerkvi sv. Antona na Vrdu 500 gld., Matici slovenski 1000 gld., Ciril in Metodovemu šolskemu društvu 500 gld., študentski kuhinji v Ljubljani 500 gld. vbogim učencem vrhniške ljudske šole 200 gld. Vsa ta volila so in ostanejo vedno žive priče dobrotivosti, blagosrčnosti in pa gorečega domoljubja izglednega narodnjaka Franc Kotnika, čegar spomin naj nam bode vedno nepozabljiv!

— Osebna vest. Prevzvišeni gospod grof Karol Hohenwart vrnil se je danes s svoje grajščine Radne nazaj na Dunaj.

— Vesela prikazen. Do sedaj nismo imeli prilike veseliti se naklonjenosti našega naučnega ministra baron Gautsch-a, izrekoma Kranjsko mesto ne bode pozabilo, čegava roka je storila konec tamošnji nižji gimnaziji. Med tem kažejo nekateri čini Gautsch-ovi, da si je vendar marsikaj premislil. Mesto Roveredo dobi zopet svojo višjo gimnazijo, mesto Steier svojo višjo realko, dalmatinsko mesto Kotor dobi zopet svojo gimnazijo. Kar pa takoj nam Slovincem postane pomenljivo, je imenovanje slovenca Henrik Schreinerja za vodjo učiteljišča v Mariboru, za kar ministru radi izrekamo priznanje, da je s tem imenovanjem pokazal pravičnost za slovenske duševne potrebe. Morebiti, da se ne motimo, ako sodimo, da bode minister Gautsch morebiti v kratkem po doslednjem premišljevanji prišel do sklepa, da bo višja gimnazija v Kranji enako vstrezala potrebam države, posebno glede na politične razmere Primorske, kakor tudi ukaželjnosti Slovencev in izrekoma potrebam izredno ukaželjnega prebivalstva Gorenjske in